GABLER

FINANSDEPARTEMENTET

Oslo, 21.02.2018

AD: Høring om egen pensjonskonto mv.

Vi viser til høringsbrev av 21.11.17 med forslag til endringer i innskuddspensjonsloven. Gabler støtter en ordning med egen pensjonskonto.

Vi mener at en slik ordning ikke vil være fullt ut implementert før den enkelte får individuell flytterett både på den aktive pensjonsordningen og på tidligere opptjent kapital. Avkastningen vil ha stor betydning for den enkeltes pensjon, og det er vedkommende selv som bærer risikoen for denne - på godt og vondt. På denne bakgrunn er det etter vårt skjønn viktig og riktig at arbeidstaker selv bestemmer forvaltning av hele sin pensjonskapital.

Egen pensjonskonto hos arbeidsgiver

Krav til samtykke, informasjon mv.

Gabler mener at muligheten til å samle all pensjonsopptjening i en konto hos samme leverandør som arbeidsgivers ordning vil medføre stor grad av forenkling og kostnadsbesparelser for arbeidstakerne. Vi antar at det å få muligheten til å inkludere tidligere rettigheter i den aktive ordningen vil medføre at mange vil velge å samle sine pensjonsmidler der. På denne bakgrunn er vi usikre på om ordningen med et såkalt negativt samtykke er nødvendig for å oppnå målet om større grad av sammenslåing av de ulike pensjonsmidlene.

Vi har imidlertid heller ingen sterke innvendinger mot en løsning med et slikt negativt samtykke. Dog forutsetter dette etter vårt syn strengere krav til informasjon enn om den enkelte selv tok initiativet til flyttingen. Utkastet til nye lovbestemmelser gjenspeiler etter vår oppfatning i for liten grad dette. Vi viser i denne forbindelse eksempelvis til Finanstilsynets rundskriv om informasjon og rådgivning ved salg av livsforsikring ved investeringsvalg (rundskriv 14/2016).

Gabler mener også det vil være viktig å ha klare regler og frister for realisering og flytting av midlene, samt dokumentasjon av korrekt tidspunkt mv. for transaksjonen. Erfaringen i dag er dessverre at det ofte oppstår forsinkelser i overføringen mellom leverandører, noe som kan medføre økonomiske konsekvenser for den enkelte. Dette vil kunne virke enda mer urimelig i tilfeller der det ikke er arbeidstaker selv som har tatt initiativet til realisering og flytting av pensjonsmidlene.

En nødvendig forutsetning for en ordning med automatisk overføring/negativt samtykke, må etter vårt syn også være at den aktive ordningen bør kunne flyttes. Dette for å bygge opp

under konkurransen i markedet og unngå for stor konsentrasjon av avtaler hos de største leverandørene av kollektiv tjenestepensjon.

En alternativ løsning kunne etter vårt syn være en ordning der arbeidsgivers leverandør fremdeles skal ta initiativ til at midlene samles i den aktive innskuddsordningen, men der man krever arbeidstakers aksept for gjennomføring. En slik løsning vil fremdeles kreve betydelig mindre aktivitet fra den enkelte enn hva som er tilfelle ved samling av pensjonskapitalbevis i dag. Vi tror som sagt at den nye muligheten til å få pensjonskapitalbevisene inkludert i den aktive ordningen i seg selv vil være attraktiv, og dermed også at en løsning som forutsetter aksept ville medføre større grad av flytting enn i dag. Samtidig vil naturligvis en ordning med positiv aksept være mer administrativt krevende for pensjonsleverandørene.

Deling av kostnader

Gabler støtter departementets forslag om at arbeidsgiver skal dekke administrasjonskostnader for ordningen samlet.

Departementet foreslår videre at virksomheten skal dekke forvaltningskostnadene som er knyttet til opptjening i det nåværende arbeidsforholdet, mens arbeidstaker skal dekke forvaltningskostnadene for den tidligere pensjonskapitalen.

Vårt prinsipielle utgangspunkt er at det ville være fornuftig å gå tilbake til ordningen med at den enkelte selv betalte forvaltningskostnadene ved at disse ble belastet pensjonsbeholdningen. Dette både fordi det generelt ville gjøre ordningene enklere dersom man slipper å skille mellom «gamle og nye midler», samtidig som det også ville muliggjøre og forenkle en utflytting av den aktive ordningen. Se nærmere om dette nedenfor.

I dag følger det av OTP-lovens § 4, fjerde ledd at foretaket, i tillegg til innskuddet, skal dekke kostnadene ved administrasjon av pensjonsordningen. En endring der ansvaret for forvaltningskostnadene igjen overføres til den ansatte vil altså medføre behov for flere lovendringer, men vil etter vår oppfatning også løse mange av de praktiske utfordringene knyttet til egen pensjonskonto. I tillegg vil dette kunne medføre et bedre tilbud med flere ulike investeringsalternativ for den enkelte. Dette da ordningen der arbeidsgiver betaler kostnader antas å ha større kostnadsfokus og mindre grad av fokus på kvalitet på investeringstilbudet.

Vi ser at en ev. endring som nevnt ovenfor nok vil foranledige diskusjon om hvorvidt, og i tilfelle på hvilken måte, en slik endring kan gjøres mest mulig økonomisk nøytral for partene. Et mulig alternativ kunne ev. være å se spørsmålet om obligatorisk sparing «fra første krone» i sammenheng med arbeidstakers ev. overtagelse av forvaltningskostnadene. En annen løsning kunne selvfølgelig være å øke sparesatsene. Med slike grep ville man kunne kompensere den reduserte verdien for arbeidstakerne. Man ville imidlertid ikke på denne måten kunne oppnå faktisk økonomisk nøytralitet; de økonomiske konsekvensene ville slå ulikt ut både for enkeltindivider og ulike virksomheter.

Til tross for denne type overgangsproblemer, burde man likevel etter vårt syn utrede en slik løsning. Dette både for å få til en velfungerende ordning med egen pensjonskonto, og fordi løsningen etter vårt syn er den prinsipielt riktige. En nødvendig konsekvens antas imidlertid i

tilfelle å være at i alle fall de som i dag har lovens minimumssatser får endringen kompensert ved høyere innskudd.

Dersom det ikke gjøres lovendringer som beskrevet ovenfor, støtter vi departementets forslag om at arbeidsgiver skal dekke administrasjonskostnaden, og at forvaltningsutgiftene fordeles avhengig av om disse er knyttet til kapital hhv. fra den aktive eller tidligere ordning. Det må således etableres systemer der man skiller mellom kostnadene i ny og gammel ordning, jf. lovutkastets § 3a-1 nr.2. Dette anser vi for å være helt uproblematisk.

Egen pensjonskonto hos selvvalgt leverandør

Departementet foreslår at medlemmet skal kunne velge at samtlige midler skal forvaltes hos en selvvalgt institusjon, og at arbeidsgiverforetaket i tilfelle skal dekke forvaltningskostnader etter samme pristariff som i foretakets kollektive ordning.

Vi er enige i at prinsippet om egen pensjonskonto først vil være fullt ut implementert når den enkelte kan velge én leverandør, også for den løpende sparingen hos arbeidsgiver. Dette fordi det i de fleste tilfeller antas å være en klar fordel for arbeidstaker - både kostnadsmessig og med tanke på en helhetlig oversikt over de samlede pensjonsmidlene - at midlene forvaltes hos samme leverandør, uavhengig av skifte av arbeidsforhold over tid.

Deling av kostnader

Departementet foreslår at foretaket skal dekke forvaltningskostnader for kapitalen som relatert til arbeidsforholdet, etter pristariffen i den kollektive ordningen. Arbeidstaker skal dekke forvaltningskostnader for tidligere opparbeidet kapital og kostnader til administrasjon av avtalen.

Som nevnt ovenfor er vår prinsipielle oppfatning at den mest hensiktsmessige løsning ville være å gå tilbake til ordningen med at den ansatte selv belastes forvaltningskostnader, ev. kompensert økt innskudd. Dette vil forenkle både administrative og systemmessige tilpasninger, og dermed bidra til mer kostnadseffektive løsninger.

Vi stiller oss videre noe spørrende til forslaget om at arbeidstaker skal betale hele administrasjonskostnaden, og mener i utgangspunktet at det ville være naturlig om arbeidsgiver dekket denne; med samme begrensning for ev. merutgifter til administrasjon hos den selvvalgte leverandøren. Alternativt kunne arbeidsgiver dekke en normert kostnad, noe som igjen vil forenkle administrasjon og bidra til lavere kostnader.

Vi antar at en arbeidstaker som har gjort et bevisst valg av leverandør sannsynligvis vil anse det mest hensiktsmessig kun å ha denne ene kontoen å forholde seg til, og tilfelle også kan være villige til å betale noe ekstrakostnader knyttet til dette.

Gjennomføring av ordning med selvvalgt leverandør

Etter vår oppfatning bør man så snart som mulig også begynne å utrede systemer som gjør det mulig for foretaket å dekke forvaltningskostnadene hos den selvvalgte leverandøren etter samme pristariff som i foretakets kollektive ordning, jf. lovutkastets § 3a-2 nr. 3.

Det er etter vårt syn fullt mulig å løse de problemstillinger som oppstår i denne forbindelse.

For å sikre at aktiv opptjening kan forvaltes hos en selvvalgt leverandør, mener vi at det er viktig allerede nå å lovfeste regler om dette.

Det er imidlertid også viktig at muligheten for flytting og samling av øvrig pensjonskapital ikke forsinkes av ev. praktiske utfordringer knyttet til beregning av alternative forvaltningskostnader for den aktive pensjonsordningen. Om nødvendig ser vi derfor for oss at reglene om flytting av de ulike pensjonskapitalene kan tre i kraft fra ulike tidspunkt, men understreker igjen at ordningen med full individuell flytterett på pensjonskapitalen bør implementeres så snart dette er praktisk mulig.

En mulig alternativ løsning å vurdere kunne kanskje være at arbeidsgiver dekker en normert forvaltningskostnad basert på en sjablongmessig beregnet beholdning. Det vil imidlertid fortsatt være den enkeltes valg om en slik løsning er å foretrekke, eller om den aktive opptjeningen skal ligge hos arbeidsgivers leverandør.

Det er foreslått at arbeidsgivers pensjonsleverandør skal beregne korrekt innskudd og overføre dette til arbeidstakerens pensjonsleverandør. Vi antar at det vil kunne innhentes informasjon om slikt valg ved ansettelsen, slik at arbeidsgiver kan registrere dette i sitt lønnssystem.

Krav til informasjon og rådgivning

Vi viser til det som er sagt ovenfor om behovet for god informasjon og rådgivning.

Med tanke på leverandørenes kommersielle interesser i å få tilflyttet pensjonskapitalen, er det etter vårt skjønn svært viktig at det utformes detaljerte regler for innhold og form av den informasjon som skal gis. For å understreke dette, mener vi det ville være en fordel om flere av de nærmere informasjonsvilkårene ble lovfestet i forbindelse med innføring av egen pensjonskonto.

12 måneders regelen

Det foreslås også å oppheve dagens regel i innskuddspensjonsloven om at arbeidstaker må ha vært ansatt i minst 12 måneder for å ha krav på å få med seg opptjent pensjonskapital.

Gabler støtter i utgangspunktet dette forslaget, men ser også at ingen av de øvrige pensjonsordningene i markedet gir rett til opptjent kapital eller ytelse ved medlemskap under 12 mnd. Vi mener derfor at man også bør se på regelverket for øvrig tjenestepensjon og vurdere å harmonisere denne regelen.

Vi mener at løsningen, som beskrevet i høringsnotatet, kan virke uhensiktsmessig i tilfeller der den enkelte ikke går videre inn i et arbeidsforhold med ny opptjening av pensjon. Det er pekt på at denne problemstillingen antas særlig aktuell for arbeidstakere fra andre land på kortvarige opphold i Norge. I kollektiv-ordningen skal like tilfeller behandles likt. Hensynet til øvrige grupper og individer med kortvarige ansettelsesforhold tilsier etter vårt syn at

GABLER

hovedregelen bør være at den enkelte har rett på pensjonskapitalbevis uavhengig av ansettelsesforholdets lengde.

En mulig løsning på problemstillingen kunne kanskje være at man for pensjon fra arbeidsforhold kortere enn 12 mnd. innførte et vilkår om at kun de som innen en viss frist meldes inn i nye pensjonsordninger får beholde pensjonskapitalen. Der dette ikke skjedde kunne man da etter en nærmere definert ventetid (f.eks. 12 mnd.) tilbakeføre pensjonskapitalen til arbeidsgivers innskuddsfond. - Vi antar at en slik løsning ikke vil være spesielt arbeids- eller kostnadskrevende for pensjonsleverandørene.

Hybridpensjon mv.

Det fremgår av departementets forslag at man vil komme tilbake til muligheten for å samle pensjon fra hybride tjenestepensjonsordninger. Samme problemstilling gjelder også for fripoliser med fritt investeringsvalg.

Dersom man også får nye regler for disse ordningene, antar vi at det vil være nærliggende også å vurdere en mulig tilknytning mellom den enkeltes pensjonsspare- og pensjonsforsikringsavtaler med investeringsvalg. Dette både fordi den enkelte ofte vil bli stilt overfor de samme investeringsvalgene, og for å få en best mulig oversikt over de totale pensjonsmidlene. En slik løsning vil naturligvis likevel forutsette at midlene fra de ulike produktene holdes klart adskilt.

Hvorvidt kapitalen fra pensjonsforsikringsavtalene da vil falle utenfor begrepet «egen pensjonskonto», er vel først og fremst avhengig av hvor snevert eller vidt man ønsker å definere begrepet. Med andre ord om man vil forbeholde begrepet «egen pensjonskonto» til spareavtalene (slik dette i dag er brukt i innskuddspensjonsloven), eller om man finner det formålstjenlig å benytte det samme begrepet for de ulike typer pensjonsordning med investeringsvalg.

Med vennlig hilsen
For Gabler AS

Aksel Bjerkvik
Konsernsjef
Tel.: 900 40 892
E-mail: aksel.bjerkvik@gabler.no

Hilde Nordstoga
Senior rådgiver og fagsjef
Tel.: 971 27 833
E-mail: hilde.nordstoga@gabler.no